

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

792

József Attila Színház

"1959"

Személy

Helyszám

Szerző:

Antal Gábor

Cím:

Földes Mihály drámája
Honvágú a József Attila Színházban

Magyar Nemzet 1959. IV. 7

AZ ANGYALFÖLDIEK színháza újra szép, méltó feladatot teljesített; olyan magyar színművet mutatott be, amely újabb történelmünk egyik nagyon fontos mozzanatát jeleníti meg művészen. Földes Mihály háromfelvonásos drámája az első világháború Szibériába került magyar hadifoglyainak nyomorúságát és felszabadulását viszi színpadra, a Nagy Októberi Forradalom új reményt és új életet adó hatását a rongyos magyar bakák tíz- és tízezeire, azokra, akikből a magyar internacionalisták hős, százezres serege formálódott. A dráma fő hőse, Béres János, az ötgyermekes szegényparaszt, akit a honvágú emésztő érzése kínoz, s aki honvágától szinte esztét veszítve, újra meg újra megpróbálja a nyilvánvalóan reménytelen szökést. A dráma cselekményének végén érti meg Béres, hogy a nyomorba taszított, megkínzott, vágóhídra hürölt proletárok legjobbjaiban nagyobb vágú, erősebb szenvedély izzik, mint az öbennél élő testetlen honvágú; a kínzókkal való leszámolás ígénye, az új hon megteremtésének vágya.

Közös szenvedések és egyéni tragédiák, Körösztyös Zsiga felvilágosító szavai és a hadifogolytábort is felszabadító nagy forradalom szemléltető leckéje nyitották meg Béres János szemét és fülét a korhoz méltó lehetőségek meglátására és meghallására. Béres János — és az egész dráma — lassan, fokozatosan, élményekben és érzésekben egyre gazdagodva jut el a katharziséig; annak az állapotnak történelmileg és művésziileg hiteles megmutatásáig, hogy a proletárforradalomért vívott harc immár nemcsak a proletariátus legjobbjaiknak, hanem a proletariátus zömének, szövetségeseinek is ösztöne, mely törekvése lett. Az író jól, realiztikusan választotta ki a Szibériába került magyar hadifoglyok gazdag (és naturalista szerzők által annyiszor eltorzított) életanyagából a dráma viszonylag kevés, jellegzetes szereplőjét és szocialista világnézete segítette őt abban, hogy ne csak a környezetet, hanem a történelmi és lélektani konfliktusokat is realista módon ábrázolja.

AZ IZZOAN DRÁMAI, költői jelenetekben bővelkedő művet Benedek Árpád rendezése általában hitelesen, a helyzetek és a jellemek fejlődését követve mutatta meg. Az olyan nagyon emlékezetes jelenetek, mint Körösztyös és Béres beszélgetése az emberiség megváltásáról, Jóska cigány halála, Béres fogadalma nemcsak az írónak, hanem a tehetséges fiatal rendezőnek is köszönhető. Az első felvonás tempóját azonban feltétlenül gyorsítani kellene, még akkor is, ha en-

nek a felvonásnak egyik feladata, hogy a Dutov atamán uralma alatt álló fogolytábor fullasztó atmoszféráját, elszigeteltségét ábrázolja. Vogel Eric díszletei ötletesen segítik a rendezőt, az előadást — nem volna baj azonban, ha azok még egyszerűbbek, technikailag könnyebben mozdíthatók lennének. Gyulai Gaál János kísérőzenéje nem a legmegfelelőbb.

A »HONVÁGÚ« központi hőst, Béres Jánost Sinkovits Imre játssza. Lenyűgöző drámai erő sugárzik a nagyszerű alakításból. Sinkovits-Béres minden mozdulata reális és minden mozdulata fontos, arcjátéka nagy mélységeket, hatalmas változásokat fejez ki. Örömmel regisztráljuk Sinkovits Imre művészi pályájának ezt az új, magasbaívelő lépcsőfokát. Egyszerű puritán eszközökkel megragadó figurát formált Körösztyösből Egri István és nagyon mély, nagyon emlékeztet alakítás a Csók István hobbant, esestet Jóska cigánya. Havadi Nagy Ilona kis szerepében is nagyot játszott, mint a kozák kapitány babája. Amikor — néhány szóval — elsrátja a halott cigányt, játéka különösen finom. Jó, hiteles alakítás Turgonyi Pál Ós Bálintja is. A hadifogolybakák fő ellenségének, Hrabéczy örmagynak szerepét Soós Lajos jól megértette és árnyaltan vitte színre. Meglepően dráma volt Horváth Pál Térfi főhad

nagy. Márky Géza hadbírószázadosa, Gáti Pál kozák-kapitánya és Dömsödi János Fodor zászlósa már kevésbé érdekes alakítások és — sajnos — nem értette meg szerepének gazdag lehetőségeit Erdődy Kálmán. A tehetséges komikus kissé félrevitte Csapó megvetésre méltó figuráját.

AZ ELŐADÁSON van hát csiszolni, finomítani való. Erdemes is fáradozni a további finomításon, mert nemcsak szándékú, művészi erejű darabot, több egészen kiváló alakítás még méltóbb keretét szolgálna a kisebb hiányosságok feloldása.

Antal Gábor